

Cursus Torah

(25) Parasjat Wajjiqra (II)

Driebergen, 15 januari 2013

Willem J. Ouweneel

parasjat Wajjiqra (II), ‘en [de Here] riep’ (Lv 4:1-6:7 [Hebr./NBV 5:26])

Lv 4:1–5:1-13 het zondoffer

Lv 5:14–6:7: het schuldoffer

Onderverdeeld:

I. Lv 4 (1^e les)

II. Lv 5:1 – 6:7 (2^e les)

Het zondoffer

Zonde = (Hebr.) *chattât*, zondoffer = ook *chattât* !! (dat wat voor de zonde nodig is)

Dus Lv 4:2 lett.: ‘(...) voor de *chattât* die hij gezondigd heeft (...) een var aanbieden als *chattât*’ (de var wordt tot ‘zonde’ gemaakt, vgl. 2Ko 5:21)

LXX: 2x ‘voor zijn zonde’!

Huidige joodse opvatting = als die van onze vertalingen: ‘zonde’ resp. ‘zondoffer’

Geestelijke toepassing

Niet toepassen op de bekering: het gaat om leden van Gods volk, dus om herstel van gemeenschap na vallen in de zonde (individueel of collectief)

Lv 4:2 Rasji: *niet elke* zonde, maar overtreding van verboden die anders tot de doodstraf zouden leiden (het is jouw dood of die van het zondoffer!)

Vgl. gemeentetucht: *niet elke* zonde, maar zie 1Ko 5:13, ‘boosdoener wegdoen’: d.i. in OT doodstraf, in NT excommunicatie (Dt 13:5 t/m 24:7)

‘Onopzettelijkheid’

Zondoffers veronderstellen altijd ‘onopzettelijkheid’ (vgl. 2, 13) (want een gelovige *wil* eigenlijk niet zondigen): het is hem/haar ‘overkomen’ (vgl. 1Jh 3:6,9; 5:18)

Vgl. ‘opzettelijke’ zonde = zonde ‘met opgeheven hand’, d.i. in rebellie (Nm 15:27 < > 30; vgl. Hb 10:26-29).

N.B. het zondoffer veronderstelt uiteraard altijd (a) echt berouw (vgl. 5:5), (b) besef dat een Ander in mijn plaats voor mijn zonde moet sterven (geldt ook voor ons! besef van Jesjoea’s dood).

Indeling van Lv 4

1. De (hoge)priester is persoonlijk betrokken > de weg in het heiligdom is verontreinigd
 - (a) zonde van de (hoge)priester (vs1-12)
 - (b) zonde van het hele volk, dus incl. priesters (vs13-21)
(Midrasj: naderhand was dit: zonde van het Sanhedrin)
2. De (hoge)priester is niet persoonlijk betrokken > de weg in het heiligdom is niet verontreinigd
 - (a) zonde van een leider (vs22-26)
 - (b) zonde van een gewoon lid van het volk (vs27-35)

Verschillen tussen 1 en 2 (a)

(1) De (hoge)priester is *wel* betrokken:

- het bloed wordt in het heiligdom gebracht (Rasji: de heiligheid van de tabernakel moet hersteld worden)
- het zondoffer wordt ‘buiten de legerplaats’ in zijn geheel verbrand (want onrein!)
- het mag dus *niet* door de priesters gegeten worden: zij mogen alleen zondoffers van *anderen* eten

[dit is een veel ‘ingrijpender’ zondoffer dan nr. 2]

Verschillen tussen 1 en 2 (b)

(2) De (hoge)priester is *niet* betrokken:

- het bloed wordt *niet* in het heiligdom gebracht, maar blijft bij het brandofferaltaar (de heiligheid van de tabernakel hoeft *niet* hersteld te worden)
- de priester mogen/moeten het vlees van het zondoffer eten (6:24-30)
- het zondoffer wordt dus *niet* ‘buiten de legerplaats’ verbrand

Overeenkomsten 1 en 2

[vgl. brandoffer en vredeoffer]

- (a) *overtreder*: handoplegging (vereenzelviging: zonde overhevelen op offerdier)
- (b) *overtreder*: slacht het offerdier
- (c) *priester*: brengt bloed op één van de altaren, stort rest uit aan de voet van het brandofferaltaar
- (d) *priester*: vetdelen op het brandofferaltaar

1a: de zondigende priester

Vs3 hoogste offerdier: een stier (want de zonde van een priester is erger dan van een gewoon lid van het volk)

Vs5-7a: bloed 7x sprenkelen vóór voorhangsel (dus *in* het heiligdom!) & smeren aan horens van het reukofferaltaar

[dit gaat bijna zover als *Jom Kippoer*!]

Vs7b: rest van het bloed uitgieten aan de voet van het brandofferaltaar

1b: het zondigende volk

Vs13v. hoogste offerdier: een stier (want de zonde van het gezamenlijke volk [dus incl. oudsten & priesters!] is erger dan van een gewoon lid van het volk)

Vs15 handoplegging door de oudsten van het volk (verteenwoordiging); een van hen slacht het offerdier

Vs16-18a: bloed 7x sprenkelen vóór voorhangsel & smeren aan horens van het reukofferaltaar

Vs18b: rest van het bloed uitgieten aan de voet van het brandofferaltaar

2a: een zondigende leider

Vs22v. een geitenbok (minder groot dan een stier: de zonde van een leider is minder erg dan van een priester)

Vs25 priester: bloed *niet* in het heiligdom, maar blijft bij het brandofferaltaar (de weg tot God hoeft *niet* gereinigd te worden): aan de horens gesmeerd, rest uitgegoten aan de voet van het altaar

2a: een zondigend gewoon lid

Vs27v.,32 een wijfjesgeit of wijfjesschaap (minder kostbaar dan een mannetje: de zonde van een gewoon lid is minder erg dan die van een leider)

Vs25 priester: bloed *niet* in het heiligdom, maar blijft bij het brandofferaltaar: aan de horens gesmeerd, rest uitgegoten aan de voet van het altaar

Vs31 *enige* keer dat gezegd wordt dat het vet van het zondofferdier op het altaar een ‘liefelijke’ geur voor JHWH is! (vgl. 3:5,16)

Geestelijke betekenis (a)

Jesjoea het ware zondoffer (vgl. Hb 10:6,8); ‘buiten de legerplaats’: Hb 13:11-13

2Ko 5:21 ‘tot zonde/-offer gemaakt’ (vgl. *chattât*)

Vandaar: de Godverlatenheid! (Mt 27:46; Mc 15:34, aanhaling uit Ps 22:2)

Rm 8:3 ‘voor de zonde’ = ‘als zondoffer’ (vgl. LXX)

1Pt 2:24 ‘in zijn lichaam onze zonden op het kruis “gedragen” [= uitgeboet, Js 53:4v.]’

Geestelijke betekenis (b)

Jesjoea redt van zonde(n):

- belofte (vóór het kruis): Mt 1:21; Jh 1:29
- aankondiging aan Israël (na het kruis): Hd 2:38; 5:31
- uitleg door Paulus: Rm 6:10; 8:2 (zonden < > zonde); 1Ko 15:3; 2Ko 5:21; Gl 1:4; Ef 2:1; Ko 1:14
- uitleg door Petrus: 1Pt 2:24; 3:18
- uitleg door Johannes: 1Jh 1:7; 2:2; 3:5; 4:10; Op 1:5

Wie zijn priesters?

*De zondigende priester: **alle** gelovigen zijn priesters: 1Pt 2:5,9; Op 1:5; 5:10; 20:6 (vgl. Hb 10:19-22) (maar *de facto* alleen van toepassing op hen die de tegenwoordigheid van God kennen: aanbidders)*

Vgl. Lv 10:3 hoe dichterbij God, hoe heiliger – hoe erger dus de zonde, hoe groter de verantwoordelijkheid, hoe ernstiger Gods tuchting

Bijv.: het is erger wanneer je in de gemeente zondigt dan wanneer je op je werk of in het verkeer zondigt

‘Buiten de legerplaats’

‘Buiten de legerplaats’:

- Ex 33:7 de tent van Mozes (na gouden kalf)
- Lv 10:4v. lichamen van Aärons zonen
- Lv 13:46 de melaatse
- Lv 24:14,23 godslasteraar
- Nm 5:3v. melaatsen, vloeienden, onreinen
- Nm 12:14v. Mirjam
- Nm 15:35 sabbatschender

Einde 1^e les

Bijzondere zondoffers

Diverse overtredingen (5:1-13):

(a) vs1 het niet getuigen t.a.v. een (zelf)vervloeking

(b1) vs2 het aanraken van kadavers

(b2) vs3 het aanraken van cultisch onreine personen

(c) vs4 ondoordachte eden (krachttermen)

Niet zozeer overtreding als wel nalatigheid of onbezonnenheid: (a) iets nalaten wat je had moeten doen,

(b + c) iets doen wat je had moeten nalaten

Het eerste geval

Weigeren te getuigen ten behoeve van iemand die een zelfvervloeking (= zuiveringseed: ‘zo moge de Here mij doen, ja, nog erger...’) heeft uitgesproken, om zich te verdedigen tegenover iemand die hem vals beschuldigt (inroepen van een godsoordeel!)

Weigering om voor de rechter te getuigen betekent: de beklaagde niet helpen de aanklacht tegen te spreken

Zonde van nalatigheid (ook wijder toepassen: Hb 10:39; Jk 4:17! nalaten goed te doen)

Het tweede geval

(b) onbewust & onbedoeld in aanraking komen met een onreine zaak of persoon:

- kadavers
- onreine personen (melaatsen, vloeienden enz.)

Daardoor zelf (cultisch) onrein

Kon de doodstraf betekenen: Nm 19:13,20!

Lijkt streng, maar vergelijk de toepassing: hoe ernstig nemen wij contact met onreinheid?

Het derde geval

Iets zweren (plechtig beloven) betekende de naam van God aanroepen; lichtvaardigheid (= niet doen wat je beloofd hebt) is overtreding van het derde gebod (Ex 20:7; vgl. Nm 30:7,9 geloften zijn van kracht)

Überhaupt: geen lichtvaardige taal! (Pr 5:1; Sp 24:28; Jr 6:14; Rm 14:23; Ef 5:4; Jk 3:1-12)

Algemene voorwaarde: vs5: eerst belijden! dan besef van de noodzaak van de dood van een plaatsvervanger > vs6 zondoffer

Toepassing

Het is onmogelijk door de ‘woestijn’ te trekken zonder in aanraking te komen met ‘onreinheid’.

Verschil: je bewust daaraan overgeven > doodstraf, óf er onbewust & onbedoeld mee in aanraking komen (vgl. reclame, internet, bijv. pornoverslaving)

Vandaag gelukkig ook meer aandacht voor de psychische kant: de pornoverslaafde heeft eerder *hulp* nodig dan *tucht* (wat niets afdoet aan het zondige aspect)

Drie soorten offers

(afhankelijk van iemands welvaart)

- vs6 (vrouwelijk) schaap of geit (als in 4:32)
- vs7-10 twee duiven: 1 als zondoffer (> bloed), 1 als brandoffer (geheel op het altaar; komt in plaats van het vet van schaap/geit) (6:26,29 rest van het vlees voor de priester)
- vs11: 2 liter meel? (Ibn Ezra: zoveel als een man in een dag eet) (vgl. spijsoffer, maar zonder olie & wierook): deel op het altaar, rest voor de priester

Verzoening zonder bloed

Hb 9:22 ‘Zonder bloedstorting geen vergeving’

Uitzonderingen:

- (a) het zondoffer van Lv 5:11-13 (meel; maar een deel ervan komt op het altaar! dus niet los van de offers)
- (b) Nm 16:46-48 (wierook; maar dit brandt door met vuur van het altaar!)
- (c) Nm 31:50-54 (goud; maar wel naar het heiligdom gebracht!)

Het schuldoffer (5:14—6:7)

Schuld = (Hebr.) *âsjâm*

Schuldoffer = (Hebr.) *âsjâm* ! (vgl. zondoffer)

Nachmanides: verband *âsjâm* & *sj-m-m*, ‘verwoesten’;
dus alleen ‘verwoestende’ schuld (> doodstraf)

Zonde moet *uitgewist*, schuld moet *betaald* worden (zie
5:15; 6:1-7; vgl. Ps 49:8v.; 69:5b; Mt 18:21-35)

N.B. ‘schuldoffer’ in 5:1-13 eigenlijk meer zondoffer (zie
vs6-12, 8x ‘zondoffer’!) (fout in SV & HSV)

Twee typen schuldoffers

Pas in 5:14 een nieuw godswoord! > nieuw begin

(1) 5:14-19 zich vergrijpen aan de ‘heilige dingen’ van de Heer (concreet: eten van het ‘allerheiligste’: toonbroden, offervlees, eerstelingen e.d.: heiligschennis!)

Tweede godswoord: 6:1 (= in sommige vert.: 5:20)

(2) 6:1-7 zich vergrijpen aan het bezit van de naaste (niet alleen diefstal, maar ook weigeren rechtmatig bezit terug te geven)

Restitutie aan God

Toepassing voor ons: bijv. gedachteloos omgaan met het Avondmaal, of dito bidden, schuld belijden

Vaststaand offerdier: een ram (en wel één volgens een door de priester opgelegde waarde, berekend volgens het ijkgewicht van het heiligdom)

[Slachten enz. & eten van de ram: zie pas in Lv 7:1-10]

Vs17 essentieel: de daad maakt ‘objectief’ schuldig (en moet ‘objectief’ gerepareerd worden), of men zich van de heiligschennis bewust was of niet

Restitutie aan de naaste

6:1 zich vergrijpen aan het bezit van de naaste:

- het bewaarde niet teruggeven
- gestolen
- het de ander toekomende hem onthouden
- het gevondene niet teruggeven

Kortom: men heeft wederrechtelijk iets in bezit wat van de ander is én (vs3) men heeft daarover een valse eed afgelegd, dus God erin betrokken

Toepassing voor ons: Ef 4:28! vgl. Mt 7:12; Rm 13:8

Restitutie aan de naaste én God

N.B. hier geen rechtszaken (als Ex 22:1-14), want wie kan de valse eed tegenspreken?

Dus zaak van berouw & belijdenis!

- (a) teruggeven wat van de ander is
- (b) 20 % ‘smartengeld’ daarbovenop
- (c) ook een offer aan Gód: *elke* zonde tegenover de naaste
= ook: zonde tegenover Gód (vgl. Hd 5:3)

Gemeentetucht

Uitvoering steeds door de verantwoordelijke leiders

Vandaag: ‘gemeentetucht’:

- Mt 18:15-20
- Rm 16:7 (Tt 3:10; 2Jh :10)
- 1 Ko 5:1-13 > 2Ko 2:5-8; 7:9-12
- Gl (5:9) 6:1
- 2Ts 3:6

Einde 2^e les